

شنبه 13 بهمن 1397 - 27 جمادی الاول 1440 - 2 فوریه 2019

رحلت فقیه کبیر و عالم مجاهد "حاج میرزا جواد مجتهد تبریزی" (1274 ش)

رحلت فقیه کبیر و عالم مجاهد "حاج میرزا جواد مجتهد تبریزی" (1274 ش)

حاج میرزا جواد بن احمد مجتهد تبریزی در اواسط قرن سیزدهم هجری قمری در تبریز به دنیا آمد. وی پس از طی دروس مقدماتی و سطوح، در محضر درس عالمانی همچون: سید حسین کوه کمره¹؛ ای و ملا محمد فاضل ایروانی حاضر شد و به مدارج عالی علمی و فقهی دست یافت. میرزا جواد مجتهد تبریزی از آن پس به امور دینی و وظایف مذهبی مشغول گردید و پس از سالیانی ریاست مطلقه علمیه را که توأم با نفوذ و اقتدار فراوان بوده، به دست گرفت. وی سالیان دراز با نفوذ تمام، ریاست تامه را بر عهده داشت و کارهای مهم بسیاری را با کمال شهامت و موفقیت به انجام رساند. ایشان در میان مردم و امرا و حکام وقت نیز دارای وجهه²؛ ای کم نظیر بوده به طوری که حاکمان زمان، اوامر و احکام او را قبول و اجرا می³؛ کردند. در جریان نهضت تحریم تنباکو، وقتی که دربار قصد مقاومت در برابر این فتوا را داشت، میرزا جواد مجتهد خود به ناصرالدین شاه تلگراف زد که اگر امر میرزای شیرازی در مورد دخانیات اجرا نشود، ما خودمان اقدام خواهیم کرد. ایشان در کنار فعالیت⁴؛ های سیاسی و اجتماعی، به عنوان یکی از برجستگان حوزه علمیه تبریز به شمار می⁵؛ رفت. حوزه⁶؛ ای که ده⁷؛ های مجتهد مسلّم و تعداد زیادی صاحب رساله را در خود جای داده بود، میرزا جواد مجتهد تبریزی سرانجام در 13 بهمن 1274 ش درگذشت و در نجف به خاک سپرده شد. رحلت دانشمند و محقق بزرگوار "میرزا محمدحسین فاضل تونی" دانشمند مسلمان (1339 ش)

میرزا محمدحسین فاضل تونی، دانشمند و عالم بزرگ مسلمان در سال 1257 ش در شهرستان فردوس در استان خراسان متولد شد. او در دوران تحصیل از محضر عالمان برجسته⁸؛ ای همچون ادیب نیشابوری کسب فیض کرد و به مدارج عالی علمی و معنوی دست یافت. فاضل تونی در فقه، اصول فقه، حکمت، عرفان، ریاضی، نجوم و ادبیات عرب از معلومات وسیعی برخوردار بود. بعدها به سمت استادی در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران برگزیده شد و تدریس زبان و ادبیات عرب و فلسفه قدیم به او واگذار شد. فاضل تونی با اینکه در سال 1339 به علت کهولت سن باز نشسته شد از تدریس نپاسود و به کار خود ادامه داد. از میرزا فاضل تونی کتب ارزشمندی چون حکمت قدیم، الهیات و حواشی بر اسفار به یادگار مانده است. این استاد بزرگوار سرانجام در سیزدهم بهمن 1339 در 82 سالگی در تهران درگذشت و به جوار رحمت حق تعالی شتافت.

واکنش⁹؛ های داخلی و خارجی در قبال سخنان حضرت امام در بهشت زهرا (1357 ش)

وزارت امور خارجه دولت آمریکا که از حامیان اصلی رژیم شاه بود، پس از سخنان پرشور امام خمینی در روز 12 بهمن 57 در بهشت زهرا و مواضع صریح معظم¹⁰؛ له در مقابل سیاست مداخله جویانه آمریکا در ایران، این سخنان را ضدآمریکایی خواند. رژیم صهیونیستی نیز از بازگشت حضرت امام به ایران ابراز نگرانی کرد، زیرا به خوبی می¹¹؛ دانست که امام و مردم انقلابی ایران از مخالفان سرسخت این رژیم غاصب و اشغالگر هستند. تاس، خبرگزاری رسمی دولت شوروی نیز در واکنش به بازگشت امام به کشور اعلام کرد که بازگشت آیت¹²؛ الله خمینی به ایران، سیر مبارزات را در آن کشور وارد مرحله سرنوشت¹³؛ ساز کرده است. از طرف دیگر، در این روز مردم مشتاق دیدار امام، عازم اقامتگاه ایشان در مدرسه علوی تهران شدند. ایشان طی سخنانی برای مردم، رژیم را مخالف عقل و حقوق بشر خواندند و تأکید کردند که هر ملتی حق دارد، سرنوشت خود را شخصاً تعیین کند.

واگذاری امتیاز تأسیس بانک شاهي ایران به "رویتر" سرمایه¹⁴؛ دار انگلیسی (1306 ق)

پس از لغو امتیاز فوق العاده¹⁵؛ ای بارون رویتر مبنی بر انحصار ساختمان راه آهن، استخراج معادن و تأسیس بانک ملی به یک تبعه¹⁶؛ ای انگلیسی توسط دولت ایران، به زودی هردو طرف به علت عظمت امتیاز، دریافتند که این کار بدون مطالعه صورت گرفته شده است، بنابراین در سال 1306 ق دولت ایران به بارون دو رویتر پسر بارون جولپوس دو رویتر مذکور، به عنوان غرامت لغو امتیاز پدرش، امتیاز محدودتری اعطا کرد که به موجب آن می¹⁷؛ توانست بانکی تأسیس نموده و از بعضی معادن ایران بهره برداری کند. این امتیاز سرانجام به تأسیس بانک شاهي و بانک صنایع و معادن ایران منتهی گشت.

امضای معاهده تاریخی برلن برای سرکوبی انقلابیون فرانسه (1793م)

در دوم فوریه 1793م، معاهده تاریخی برلین میان امپراتور اتریش و پادشاه پروس به امضا رسید. این معاهده، نتیجه توافقی بود که میان این دو زمام¹⁸؛ دار اروپایی در اوت 1791م برای مقابله با انقلاب فرانسه حاصل شده بود. زیرا که سلاطین اروپایی از برخی نظرات آزادی¹⁹؛ خواهانه انقلاب فرانسه به وحشت افتاده بودند. با وجود انعقاد این معاهده و حمله اتریش، پروس و هم²⁰؛ چنین انگلیس به فرانسه و حمایت از سلطنت طلبان این کشور، این تحرکات به نتیجه نرسید و انقلابیون فرانسه به پیروزی دست یافتند.

درگذشت "دیمیتری مندلیف" مکتشف نامی روسی و مبتکر جدول تناوبی عناصر (1907م)

مرگ "یرتراند راسل" نویسنده و فیلسوف شهیر انگلیسی (1970م)

برتراند آرتور ویلیام راسل فیلسوف معروف انگلیسی در 18 مه 1872م در انگلستان به دنیا آمد و زبان‌های فرانسه و آلمانی را در خانه فرا گرفت. وی در 18 سالگی وارد دانشگاه کمبریج شد و با درجه ممتاز در رشته فلسفه فارغ التحصیل گردید. این در حالی بود که وی به کلی از اعتقاد به مسیحیت دست کشیده بود. او در این هنگام به مطالعه درباره مکاتب فکری مختلف پرداخت و هم‌زمان به فعالیت‌های سیاسی نیز مشغول شد. راسل در سال 1903م کتاب اصول ریاضیات را نگاشت که در آن ثابت می‌کرد ریاضیات قسمتی از علم منطق است. این کتاب توجه تمام متفکران معاصر را به خود جلب کرد و راسل را به شهرت رساند. وی در جریان جنگ جهانی اول، با جنگ به مخالفت پرداخت و پس از نگارش مقاله‌ای در این زمینه، از تدریس در دانشگاه محروم شد. با این حال در جنگ جهانی دوم، اعمال قدرت در مناسبات با آلمان نازی را تجویز نمود و به دلیل طرفداری از خلع سلاح جهانی و هسته‌ای، به دفعات توقیف شد. راسل در تمام زندگی خود، طرفدار آزادی مطلق و نامحدود روابط انسانی و اجتماعی بود و علناً با دین و مذهب مخالفت می‌کرد. او به این نتیجه رسیده بود که اعتقادات مذهبی با علوم جدید ناسازگار و اخلاقیات مسیحی در مواردی نامعقول است. از این رو به مکتب نئوئالیسم که با مذهب و حکمت الهی مخالفت داشت پیوست. راسل معتقد بود که وقتی برای قبول نظریه‌ای، زور و فشار به کار برده می‌شود، معلوم می‌شود که آن نظریه به خودی خود، فاقد قدرت‌های منطقی لازم است و برای جبران این ضعف است که زور و فشار، اعمال می‌گردد. راسل در سال 1950م به دلیل دفاع مداوم از آزادی بشر و افکاری که در آثارش به کثرت یافت می‌شود، به دریافت جایزه ادبیات نوبل مفتخر شد. سال‌های آخر عمر راسل با تشکیل دادگاه جنایات جنگی آمریکا در ویتنام که به نام او، دادگاه راسل خوانده می‌شد و نیز مبارزه با توسعه صنایع هسته‌ای در تسلیحات به ویژه افشای اسرار هسته‌ای انگلیس، از وجهه سیاسی خاصی برخوردار بود. راسل علاوه بر مقالات فلسفی، مطالب بی‌شماری درباره تعلیم و تربیت، سیاست و منطق و فلسفه نگاشته است که تاریخ فلسفه غرب، اخلاق، تصوف و منطق و معماهای فلسفه از آن جمله‌اند. برتراند راسل سرانجام در دوم فوریه 1970م در 98 سالگی درگذشت.

دیمیتری ایوانوویچ مندلیف شیمی‌دان روسی در هفتم فوریه 1834م در نواحی شرقی سیبری در روسیه به دنیا آمد. وی پس از طی تحصیلات مقدماتی در زادگاهش راهی دانشگاه مسکو شد اما در امتحان ورودی موفق نشد. با این حال تحصیلات خود را در مؤسسه تربیت معلم ادامه داد و به ریاضیات، فیزیک و شیمی علاقه فراوانی نشان داد. دیمیتری جوان ضعیف و بیمار بود و همیشه از بیماری ریه رنج می‌برد به طوری که در 21 سالگی امیدی به زنده ماندنش نبود. وی پس از چندی برای ادامه تحصیل به فرانسه و آلمان سفر کرد و در آن جا تحقیقات و مطالعاتی درباره نور به انجام رساند. مندلیف سپس به پترزبورگ بازگشت و با نگارش مقاله الکل با آب، موفق به اخذ درجه دکترای شیمی گردید. او در 1869م، بعد از چند سال کار و کوشش و گردآوری دانستنی‌های شیمی، آماده تدوین جدول عناصر شد. تا آن تاریخ، نزدیک به 63 عنصر شیمیایی شناخته شده بود. مندلیف در جستجوی کشف راه حلی بود که بتواند به نحوی این عناصر را به یک‌دیگر ارتباط دهد. او 63 عنصر را به ترتیب افزایش وزن اتمی در جدول مرتب کرد که هیدروژن در اول و عنصر اورانیوم در آخر بود. مندلیف پی برد که با قرار دادن این عناصر در هفت گروه، بر حسب خواص فیزیکی و شیمیایی، نظم و ترتیب جالبی به وجود می‌آید، چرا که بعد از هر هفت عنصر، دوباره همان خواص تکرار می‌شود. این جدول می‌توانست تغییر حالت خواص شیمیایی عناصر را با در نظر گرفتن وضع آنها در جدول به آسانی پیش‌بینی کند. مندلیف در صدد بود که با استفاده از جدول تناوبی، وضع عناصر دیگری را که تا آن موقع کشف نشده بود در جدول تعیین کند. از این رو، وزن اتمی و خواص شیمیایی چند عنصر را که ناشناخته بود در جدول پیش‌بینی کرد و جای آنها را خالی گذاشت. جدول تناوبی مندلیف در ابتدا با استقبال مواجه نشد ولی با کشف عناصر دیگر، جاهای خالی پر شد و او به شهرتی جهانی دست یافت. در طی سال‌های بعد، تمامی آکادمی‌های کشورهای جهان غیر از مملکت خودش، او را به عضویت دعوت کردند؛ زیرا مندلیف مردی آزادی‌خواه و طرفدار جدی حقوق زن بود و به این علت مورد لطف آکادمی‌های داخلی طرفدار تزار روس قرار نگرفت. امروزه، جدول تناوبی عناصر کامل شده و عناصر با نظم خاصی به ترتیب عدد اتمی‌شان در خانه‌های جدول قرار گرفته‌اند. دیمیتری مندلیف سرانجام در دوم فوریه 1907م در 73 سالگی در اوج شهرت درگذشت.